



DATOS IDENTIFICATIVOS

Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise

Materia	Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise			
Código	P02M066V12244			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Varela Casal, Cristina			
Profesorado	Varela Casal, Cristina			
Correo-e	cristinavarelacasal@uvigo.es			
Web	http://mpe.uvigo.es			
Descrición xeral	É imposible delimitar a acción creativa da acción educativa na formación de futuros profesionais dos ensinos das Artes; Educación visual e plástica na ESO, Artes plásticas e cultura audiovisual en Bacharelato.			
	A intención desta Materia é dotar ao alumno Graduado, no itinerario de Artes do Máster de educación, de procedementos e técnicas educativas, para a transmisión e acción educativa. Reflexionando no propio proceso creativo, no proceso de aprendizaxe e na planificación das accións educativas no *ambito das Artes.			

Competencias

Código	
B12	Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación
B14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
B17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
B18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
C7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
C10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
C12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.

C13	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacitar un docente analítico, reflexivo e crítico no ámbito da Educación Artística.	B14 B17 C6 C8 C9 C10 D2 D3
Valorar a capacidade artística (proceso creativo) como método de investigación e de coñecemento.	B17 B18 C3 D2
Coñecer os diferentes campos do /saber e facer/ que concorren na Educación Artística.	B12 B14 C6 C8 D1
Desenvolver a capacidade de comunicación verbal, (oral e escrita) para a transmisión de coñecementos.	B12 B17 C3 C7 C12 C13 D1
Aplicar métodos, procedementos e técnicas da investigación e da práctica artística, á planificación e deseño de proxectos, de estratexias e recursos educativos.	C3 C9 C10 D1 D2 D3

Contidos

Tema	
Estudo dos currículos para a educación visual e plástica en secundaria	-Competencias. -Obxectivos. -Contidos. -Estratexias educativas.
O ensino das artes.	-Obxectivos específicos, Taxonomía. -Contidos específicos,(historia, estética, linguaxe e procedemento). -Estratexias específicas, (secuencia, recursos, tempo e avaliación). -Deseño de plans de acción para a educación visual e plástica da ESO. -Deseño de plans de acción para a cultura audiovisual, debuxo artístico, debuxo técnico e deseño nos bacharelados.
O estudo dos espazos para a educación visual e plástica non reglados	-Museos. -Fundacións. -Centros de cultura. -Centros sociais. -Asociacións. -Geriatría. Penais. Hospitais. Academias. -Formación empresas. -Extensión universitaria. -Actividades extraescolares.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	0	3
Sesión maxistral	5	0	5
Estudo de casos/análises de situacións	0	20	20
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Debates	5	0	5
Seminarios	5	0	5
Obradoiros	0	7	7
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	24	24
Traballos de aula	0	27	27
Presentacións/exposicións	6	10	16
Proxectos	0	10	10
Observación sistemática	6	0	6
Cartafol/dossier	0	12	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e a reunir información sobre o alumnado, diagnóstico como punto de partida. Presentación da materia e proxectos que se expoñen ao alumno.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices do traballo a desenvolver polo alumno
Estudo de casos/análises de situacións	Análise de contidos da materia, coa finalidade de interpretalos, esquematizarlos, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos e expor hipóteses .
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación de coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través do TIC de maneira autónoma.
Debates	Charla aberta entre grupos de estudantes. Centranse os temas de contidos da materia, análise de casos, o resultado dos proxectos, análises dun tema exposto previamente nunha lección maxistral.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre a creatividade, o proceso creativo, o proceso de aprendizaxe e que permite enfocar os contidos da materia. Como complemento das clases teóricas.
Obradoiros	Actividades enfocadas a adquisición de coñecementos e habilidades a través da manipulación de instrumentos sobre unha temática concreta . As actividades desenvólvense individualmente ou en grupo dunha forma autónoma.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividades nas que se formulan cuestións relacionadas coa planificación docente. Os alumnos deben desenvolver as solucións adecuadas e concretas mediante os procedementos e técnicas educativas.
Traballos de aula	Os estudantes desenvolven proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Este traballo realizácese dunha forma autónoma.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte dos alumnos ante o docente e o grupo de compañeiros dun tema sobre a materia ou dos resultados dun proxecto ou dun traballo realizado. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Proxectos	Realización de actividades que estuden o proceso creativo, o proceso educativo e que permiten a cooperación de varios alumnos cos seus distintos coñecementos e puntos de vista, traballando en equipo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Todo proceso creativo é único e irrepitible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua.

Proxectos	Todo proceso creativo é único e irrepitible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua.
Presentacións/exposicións	Todo proceso creativo é único e irrepitible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua.
Obradoiros	Todo proceso creativo é único e irrepitible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua.
Debates	Todo proceso creativo é único e irrepitible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua.
Traballos de aula	Todo proceso creativo é único e irrepitible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua.

Probas	Descrición
Cartafol/dossier	Todo proceso creativo é único e irrepitible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Debates	ACCIÓNS TUTELADAS Nas charlas en grupo, observásense aos estudantes sobre como centran os temas, a capacidade de análise de síntese e a forma de exposición.	5	B14 C3 D3 C6 C7 C8 C12

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	REALIZACION DE EJERCICIOS Valorarase como os alumnos desenvolveron as solucións adecuadas mediante aplicación de técnicas e procedementos educativos para a realización dos proxectos.	10	B14 B18	C3	D1 D2 D3
Presentacións/exposicións	ACTIVIDADES EXPOSITIVAS POR PARTE DO PROFESOR E DO ESTUDANTE Exposición por parte do alumno ante o docente e o grupo de estudantes dun tema sobre os resultados do traballo, pódese levar a cabo dunha maneira individual ou en grupo.	30	B17 B18	C3 C8 C12 C13	D1 D2 D3
Observación sistemática	OBSERVACIÓN SISTEMÁTICA Recompilásense datos sobre a actitude, a participación, a capacidade de liderado, a empatía e entusiasmo cos compañeiros no traballo en grupo.	5		C6 C8 C10	D3
Cartafol/dossier	DOCUMENTACIÓN DOS TRABALLOS REALIZADOS Unha vez terminada cada experiencia, o alumno presentará un dossier no que reflectirá o proceso creativo. Nestes documentos, poderemos valorar os traballos realizados polos alumnos nas distintas actividades programadas: estudo e análise de situacións, toma de decisións, talleres, proposta de traballo, programa de avaliación e informe de efectividade da formulación deseñada. Valoraranse a estrutura, a secuencia e os recursos que se utilicen para reflectir mellor o proceso. As ilustracións, a maquetación e a presentación de cada dossier teñen que ser coherentes co contido, xa que son parte da comunicación de ideas.	50	B17	C3 C10	D1 D2 D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria, poderanse presentar os alumnos que asistindo a clase, participado nas probas e entregado os dossieres teña a presentación/exposición ou o portfolio insuficiente.

Bibliografía. Fontes de información

- Arnheim, R., **Consideraciones sobre la educación artística**, Paidós,
Ausubel Novak y Hanesian, **Psicología educativa. Un punto de vista cognoscitivo**, Trillas,
Balada, M y Juanola, R., **La educación visual en la escuela**, Paidós,
Beljón, J. J., **Gramática del arte**, Celeste ediciones,
Berger, J., **Modos de ver**, Gustavo Gilli,
Bruner, J. S., **El proceso mental en el aprendizaje**, Narcea,
Colectivo, **Didáctica General**, Anaya,
Dondis, A., **La sintaxis de la imagen**, Gustavo Gilli,
Eco, U., **Historia de la belleza**, Lumen,
Edwards, B., **Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro**, Urano,
Eisner, E., **Educación de la visión artística**, Paidós,
Eisner, E., **Procesos cognitivos y currículum**, Martínez Roca,
Freeland, C., **Pero ¿esto es arte?**, Cátedra,
Gadner, H., **Arte mente y cerebro**, Paidós,
Hannon, H., **El niño conquista el medio**, Kapelusz,
Hernández y Henández, Jodar Minarro A. y Marín Viadel R., **¿Que es la educación artística?**, Sendai,
Holway, G. E., **Concepción en el espacio según Piaget**, Paidós,
Kandinsky, **La gramática de la creación**, Paidós,
Kandinsky, **De lo espiritual en el arte**, Labor,
Lazzotti Fontana, L., **comunicación visual en la escuela**, Gustavo Gilli,
Lowenfeld, V., **Desarrollo de la capacidad creadora**, Kapetusz,
Marina, J.A., **La educación del talento**, Ariel, Planeta,
Marina, J.A., **Teoría de la inteligencia creadora**, Anagrama,
Munari, B., **¿Como nacen los objetos?**, Gustavo Gilli,
Neill, A. S., **Hijos en libertad**, Gedisa,
Novak, J.D., **Teoría y práctica de la educación**, Alianza,
Read, H., **Educación por el arte**, Paidós,
Vygotski, L.S., **La imaginación y el arte en la infancia**, Akai,
Vygotski, L.S., **Pensamiento y lenguaje**, Pléyade,
Vygotski, L.S., **Psicología del arte**, Barral,

Facilitátese aos alumnos distintos artigos, capítulos de libros, lexislación e web a modo de documentación para preparar debates e os proxectos que teñen que realizar.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Complementos para a Ensinanza do Debuxo/P02M066V12242

Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo/P02M066V12241

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243
